Ministerie van Infrastructuur en Milieu

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

De voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 21-23
2513 AA DEN HAAG

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Plesmanweg 1-6
2597 JG Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

T 070-456 0000
F 070-456 1111

Ons kenmerk
IenM/BSK-2014/177815

Bijlage(n)

Uw Kenmerk
153203.10u

Datum 29 augustus 2014
Betreft Beantwoording Kamervragen IMRO klimaat en energie

Geachte voorzitter,

Op 7 juli stelde uw Kamer nadere vragen naar aanleiding van de brief van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu en de Minister van Economische Zaken van 10 juni 2014 (IENM/BSK-2014/106851) over het beleidskader van de Europese Commissie voor klimaat en energie in de periode 2020-2030 en het AO van 3 juni in de Tweede Kamer over de Milieuraad.

Bindende doelstellingen voor duurzame energie en CO_2-uitstoot
Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie
De leden van de PvdA-fractie vroegen aan te geven welke inzet de andere landen binnen de Europese Unie op dit moment hebben.

Het krachtenveld is nog in beweging maar op hoofdlijnen is er een grote groep landen die zich heeft uitgesproken voor tenminste 40% emissiereductie in 2030 (België, Portugal, Estland, Finland, Slovenië, Duitsland, Luxemburg, Oostenrijk, het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Spanje, Italië, Denemarken, Ierland, Zweden en Nederland). Enkele landen (Polen, Roemenie, Tsjechië, Hongarije en Slovenië) hebben aangegeven moeite te hebben met 40% emissiereductie. Deze landen, de zgn. Visegrad-landen, zijn van mening dat een klimaatdoel afhankelijk moet zijn van de uitkomst van de internationale klimaatonderhandelingen in Parijs in 2015. Een aantal landen heeft zich al nadrukkelijk uitgesproken tegen een doel voor hernieuwbare energie voor lidstaten (Polen, Verenigd Koninkrijk, Finland, Spanje, Italië en Tsjechië). Portugal, Duitsland en Denemarken willen een hoger doel voor hernieuwbare energie dan 27%. Voor wat betreft Energiebesparing hebben enkele landen (België, Denemarken, Duitsland, Ierland, Luxemburg) aangegeven voor een bindend doel voor energie-efficiency te gaan. Het valt echter te verwachten dat de Visegrad-landen geen voorstander zullen zijn van bindende doelen op gebied van energiebesparing.

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-fractie
De leden van de fractie van GroenLinks vroegen naar aanleiding van de brief van 10 juni jl. of het kabinet het met de leden van de GroenLinks-fractie eens is dat juist het bestaan van bindende doelstellingen per lidstaat voor het aandeel duurzame energie in 2020, aanleiding is geweest voor het maken van afspraken in het Energieakkoord.

Voor het kabinet was het bestaan van bindende doelstellingen per lidstaat één van de aanleidingen voor het maken van afspraken in het Energieakkoord, maar niet de enige. Maatschappelijk draagvlak heeft bijvoorbeeld evenzeer meegesproken. Het kabinet heeft zich in het regeerakkoord en het energieakkoord gecommitteerd aan het bewerkstelligen van een volledige duurzame energievoorziening in 2050.

Daarnaast vroegen de leden van de fractie van GroenLinks of het bestaan van nationaal bindende doelstellingen niet noodzakelijk is om in 2030 de gewenste doelstelling te realiseren en of een nationale bindende doelstelling voor duurzame energie niet een grotere en noodzakelijke zekerheid biedt voor bedrijven die willen investeren in duurzame energie. Deze leden vroegen ook of er zonder bindende doelstellingen per lidstaat niet grote onduidelijkheid zal blijven bestaan waar en wanneer er in duurzame energie geïnvesteerd moet worden? Ook vroegen deze leden hoe het kabinet voorziet dat in andere Europese lidstaten het commitment om te investeren in duurzame energie zal worden geborgd.

Het vanuit de EU stellen van nationaal bindende doelen is op zichzelf niet noodzakelijk om de gewenste doelen in 2030 te realiseren. Zoals vermeld in de brief van 10 juni jl. is in het energieakkoord aangegeven dat met het oog op investeringszekerheid tijdig en passend in de Europese context een uitrolscenario voor de periode 2023-2030 moet worden opgesteld. Voor het kabinet zijn de afspraken in het Energieakkoord leidend.

Zoals aangegeven in de brief van 31 maart jl. stelt de Commissie een bindend hernieuwbaar doel van 27% op Europees niveau vast voor 2030. Dit doel is afgestemd op het CO_2-reductiedoel en is het meest kosteneffectief. Bij een gegeven CO_2-doelstelling van 40% resulteert een hogere inzet op duurzame energie in hogere kosten zonder dat een verdergaande CO_2-reductie plaatsvindt. Daarnaast staat het kabinet positief tegenover het opstellen van een governance structuur met nationale energieplannen en het organiseren van regionaal overleg om het beleid op elkaar af te stemmen.

Door het doel op EU-niveau vast te leggen ontstaat er meer flexibiliteit in de bijdragen van de lidstaten om dat doel te realiseren. Daarmee wordt het risico dat er onnodig hoge kosten moeten worden gemaakt om een nationaal doel te realiseren ondervangen en wordt het Europese doel van 40% CO_2 reductie tegen de laagste kosten mogelijk, terwijl de ontwikkeling van hernieuwbare energie verder wordt gestimuleerd. Dit betekent investeren in windmolens waar de wind het hardst waait en in zonne-energie waar de zon het meeste schijnt. Via de nationale energieplannen en de monitoring daarvan heeft de Europese Commissie onder meer zicht op de voortgang met betrekking tot het behalen van een Europees hernieuwbaar energiedoel van 27%.

Ten aanzien van Europese doelen voor energiebesparing, vroegen de leden van de GroenLinks fractie of het kabinet de mening van de GroenLinks-fractie deelt dat nationaal beleid op het gebied van energiebesparing niet in tegenstelling hoeft te zijn met bindende doelen voor energiebesparing en of het kabinet zich hard gaat maken voor bindende doelen op Europees niveau en per lidstaat voor energiebesparing.

Het inzetten op nationaal beleid voor energiebesparing en het vaststellen van

bindende doelen voor energiebesparing hoeven elkaar niet uit te sluiten. Tegelijkertijd kunnen bindende (sub-)doelstellingen leiden tot onnodig hoge kosten. Op 23 juli jl. is de Commissiemededeling gepubliceerd over energie efficiëntie. U ontvangt hierover in september een brief met het standpunt van het kabinet.

Verder vroegen deze leden zich af hoe het Europees beleid gericht op 2030 zich verhoudt tot het energieakkoord, zowel voor wat de verdere uitrol van hernieuwbare energie betreft als voor de ontwikkeling van energiebesparing.

Het Europees beleid voor het klimaat en energiepakket 2030 is gericht op de periode van 2020 tot en met 2030. Het Energieakkoord richt zich met name op de periode tot 2020. Nederland is met het energieakkoord dus al op de goede weg om de doelstellingen voor 2030 te realiseren. Voor het kabinet zijn de afspraken in het energieakkoord leidend.

Stabiliteitsreserve
Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie.
Voor wat betreft de stabiliteitsreserve in het ETS vroegen de leden van de PvdA-fractie het kabinet om een beschouwing te geven over de verschillen tussen de stabiliteitsreserve en het versneld verlagen van de hoeveelheid emissierechten. Ook vroegen de leden een beschouwing op de stelling dat de verlaging van de emissierechten amper effect heeft doordat het geheel gevuld kan worden met de jaarlijkse groei van duurzame energie.

De stabiliteitsreserve heeft als doel de huidige en toekomstige grote disbalansen op de ETS markt tegen te gaan en zal alleen in werking treden in geval een bepaald surplus van emissierechten op de markt ontstaat. Het surplus wordt bepaald door het verschil tussen alle emissierechten die op de markt zijn gebracht en alle emissies in het ETS sinds 2008. De emissierechten in de stabiliteitsreserve blijven beschikbaar om alsnog op de markt te komen wanneer het surplus te gering wordt. Bij het versneld verlagen van de hoeveelheid emissierechten, zoals de Commissie voorstelt vanaf 2021, komen er definitief - ongeacht de grootte van het surplus - minder emissierechten op de markt. De Europese Commissie geeft in het beleidskader klimaat en energie voor 2030 aan dat het versneld verlagen van de hoeveelheid emissierechten alleen onvoldoende zou zijn om de disbalans op de markt tegen te gaan. In die zin moeten beide maatregelen als complementair worden beschouwd.

Bij het vaststellen van de doelstellingen voor 2020 voor CO_2-reductie, hernieuwbaar energie en energiebesparing is indertijd rekening gehouden met de wisselwerking tussen de verschillende doelen en zijn de percentages voor CO_2 reductie (ETS en niet-ETS) hernieuwbare energie en energiebesparing zodanig gekozen dat ze elkaar niet in de weg zitten. In het nu voorgestelde beleidskader voor 2030 wordt eveneens rekening gehouden met wisselwerking tussen de afzonderlijke doelen en zijn die doelen onderling op elkaar afgestemd. Door de jaarlijkse verlaging van het plafond stijgt de CO_2-prijs. Een deel van de reducties die door hogere CO_2-prijzen rendabel worden, vindt plaats in de vorm van een hogere inzet en productie van duurzame energie. Dat zal met name het geval zijn wanneer er geen goedkopere CO_2-reducerende maatregelen mogelijk zijn. Wanneer er goedkopere alternatieven zijn, zal vanzelfsprekend daarvoor gekozen worden.

Europese energie-veiligheidsstrategie
Vragen en opmerkingen van leden van de GroenLinks-fractie
De leden van de GroenLinks-fractie vroegen of het kabinet het met hen eens is dat de Europese commissie met de Europese energie-veiligheidsstrategie een kans laat liggen om klimaatpolitiek te verbinden met de wens om meer energieonafhankelijk te zijn. De leden vroegen verder of het kabinet het met hen eens is dat in deze veiligheidsstrategie de nadruk te veel ligt op diversificatie van fossiele energie en te weinig op verschuiving naar hernieuwbare energie en dat beleidsintensivering op het vlak van energiebesparing ten onrechte ontbreekt in dit rapport.

In de bespreking van de voorstellen in Energieraad en Europese Raad worden de Energieveiligheidsstrategie en het Klimaat- en Energiepakket voor 2030 juist expliciet met elkaar verbonden met het oog op de verduurzaming van de energievoorziening en het klimaatbeleid.

De Energieveiligheidsstrategie heeft betrekking op alle energiebronnen, ook op duurzame energie. Het aandeel fossiele brandstoffen is op dit moment echter groter en zal dat voorlopig ook blijven. Ook met betrekking tot fossiele brandstoffen moet de voorzieningszekerheid dus ook goed op orde zijn en diversificatie moet daaraan bijdragen.

In de Energieveiligheidsstrategie gaat het wat betreft energiebesparing om het nakomen van de eerder gestelde doelstellingen voor 2020. In de discussie over het Klimaat- en Energiepakket 2030, dat in samenhang met de Energieveiligheidsstrategie in de Europese Raad in oktober wordt besproken, komt de ambitie op het gebied van energiebesparing na 2020 expliciet aan de orde.

Daarnaast vroegen de leden van de fractie van GroenLinks of het kabinet het met hen eens is dat het van groot belang is om de Europese Energieveiligheidsstrategie te koppelen aan het EU kader Energie en Klimaat 2030 en of dit aanleiding geeft voor ambitieuzere doelstellingen voor duurzame energie en energiebesparing in Europees verband.

Omdat energiezekerheid, klimaat en energiebeleid zo nauw met elkaar verbonden zijn, heeft de Europese Raad van juni besloten om in oktober te besluiten over het klimaat en energiepakket 2030, inclusief maatregelen gericht op het versterken van de energievoorzieningszekerheid.

Hernieuwbare energie en energiebesparing verminderen onze energieafhankelijkheid. Tegelijkertijd is vernieuwing van de Europese energie-infrastructuur van belang om de interconnectiviteit te vergroten en daarnaast de integratie van de Europese energiemarkt en de integratie van het groeiende aanbod hernieuwbaar energie mogelijk te maken.

Zoals gezegd komt volgens de Commissie bij een CO_2-reductiedoel van 40% een aandeel van 27% hernieuwbare energie op EU niveau als vanzelf tot stand. Dit is dan ook de meest kostenefficiënte aanpak. Negatieve interacties tussen het CO_2 reductiedoel en een Europese doel voor hernieuwbaar worden op deze manier voorkomen en de kosten worden beperkt. Deze negatieve interactie kan ook een rol spelen bij energiebesparing. Zoals eerder aangegeven is op 23 juli het Commissiemededeling gepubliceerd over energie efficiëntie. U ontvangt hierover in

september een brief met het standpunt van het kabinet.

Fossiele elektriciteitsvoorziening
De vaste Kamercommissie (IMRO) vroeg of een aantal landen, waaronder Frankrijk, in Europees verband een lobby voeren voor maatregelen ter ondersteuning van elektriciteitscentrales die op fossiele bronnen draaien en wat de positie van Nederland hierin is. Daarnaast vroeg de vaste Kamercommissie of – zoals de leden van de GroenLinks-fractie stellen - extra steunmaatregelen voor fossiele elektriciteitsvoorziening haaks staan op de doelstellingen van het Europese energie en klimaatbeleid.

Voor zo ver bekend is er geen sprake van een lobby in Europees verband voor maatregelen ter ondersteuning van fossiele elektriciteitscentrales. Wel worden op nationaal niveau maatregelen genomen of maatregelen overwogen ter ondersteuning van elektriciteitscentrales. Het gaat daarbij om zogenoemde capaciteitsmechanismen waarbij vergoedingen worden verstrekt aan producenten voor het in stand houden van capaciteit of het investeren in nieuwe capaciteit. Via de inzet van zo'n capaciteitsmechanisme wordt gepoogd de leveringszekerheid te waarborgen door voldoende beschikbare productiecapaciteit in de markt te houden. In bijvoorbeeld Frankrijk, het VK en België is besloten een capaciteitsmechanisme in te stellen.

Nederland heeft er in zowel Europees als regionaal verband herhaaldelijk op gewezen dat dergelijke nationale maatregelen onwenselijk zijn. Nationale subsidiemechanismen, of het nu gaat om fossiele of duurzame energie, werken marktverstorend. Capaciteitsmechanismen kunnen de interne energiemarkt ondermijnen en werken in die zin - zoals ook de leden van de GroenLinks-fractie stellen - inderdaad in tegen de doelstellingen van het Europese energie en klimaatbeleid. Het voltooien van de interne energiemarkt is immers een belangrijke randvoorwaarde voor het bereiken van de energie- en klimaatdoelstellingen.

Het is daarom zaak capaciteitsmechanismen waar mogelijk te voorkomen en er tegelijkertijd voor te zorgen dat duurzame energie zo snel mogelijk volledig onderdeel wordt van de markt. In de tussentijd is het van belang dat EU-lidstaten bestaande subsidiemaatregelen zoveel mogelijk op elkaar afstemmen. De Europese Commissie heeft hiervoor richtsnoeren opgesteld. Daarnaast biedt het nieuwe staatssteunkader voor energie en milieu hiervoor een goed kader. Verder is Nederland van mening dat een gezamenlijke aanpak van leveringszekerheid de voorkeur verdient. Van belang daarbij is dat wordt gewerkt aan verbeterde marktwerking en verdere marktintegratie. Bestaande productiecapaciteit moet efficiënter worden ingezet onder meer door optimale benutting van bestaande interconnecties en verdere uitbreiding van deze grensoverschrijdende verbindingen.

RIVM-rapportage Greenhouse gas emissions in The Netherlands 1990-2012 : National Inventory Report 2014
Vragen van de leden van de GroenLinks-fractie
Uit de RIVM-rapportage blijkt dat de CO_2-uitstoot ongeveer 10 procent lager is ten opzichte van het Kyoto-basisjaar, vooral door een lager brandstofgebruik in de energie- en transportsector. De leden van de PvdA-fractie vroegen of het kabinet voornemens is nationale en/of Europese beleidswijzigingen in gang te zetten naar aanleiding het RIVM-rapport.

Het RIVM monitort de CO_2-uitstoot van Nederland. Het beleid is gericht op een voortdurende verdergaande reductie van de CO_2-uitstoot. Dat komt tot uitdrukking in bijv. het Energieakkoord, de klimaatagenda en het Europese klimaat- en energiepakket voor 2030. Het RIVM-rapport als zodanig geeft geen aanleiding tot nationale of Europese beleidswijzigingen.

IPCC-rapport
De leden van de GroenLinks-fractie vragen het kabinet aan te geven wanneer de vragen over het recente Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) rapport 2014 beantwoord kunnen worden.

Deze vragen zijn beantwoord in brief IenM/BSK-2014/124944 gedateerd 17 juni 2014.

Hoogachtend,

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU,

Wilma J. Mansveld

DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN,

H.G.J. Kamp